

Stanovisko České odborné společnosti pro inkluzivní vzdělávání ke vzdělávání ukrajinských dětí se závažným zdravotním znevýhodněním

Z důvodu válečného konfliktu na Ukrajině do České republiky přicházejí i děti se závažným zdravotním znevýhodněním, které se ve své rodné zemi vzdělávaly ve speciálních a běžných školách. Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání naléhavě doporučuje, aby byla co nejdříve zajištěna kontinuita vzdělávání i v případě těchto dětí. K zařazení dítěte do školy zřizované podle § 16 odst. 9 školského zákona (tzv. speciální školy) i k doporučení podpůrných opatření v běžné škole je podle platné legislativy nezbytné doporučení školského poradenského zařízení. Pro snížení administrativní zátěže kladené na rodiče těchto dětí a na poradenský i zdravotní systém je třeba proces vydání doporučení co nejvíce zjednodušit.

Na základě konzultace s Asociací pracovníků speciálně-pedagogických center doporučujeme následující postup:

1. Podpis informovaného souhlasu s poradenskou službou, zajištění úkonů GDPR
2. Zpracování anamnézy a předání zpráv z vyšetření na Ukrajině
3. Vyšetření (psychologické/speciálně pedagogické dle zakázky)
4. Seznámení zákonného zástupce s výsledky vyšetření
5. Vydání doporučení ke vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP)

U většiny dětí se závažným zdravotním znevýhodněním jsou k dispozici lékařské a další odborné zprávy z Ukrajiny, kde jsou shodně s ČR diagnózy stanovovány v souladu s Mezinárodní klasifikací nemocí (ICD 10/11). Z uvedeného důvodu je třeba z těchto zpráv vycházet a používat je jako podklad pro vypracování doporučení školského poradenského zařízení ke vzdělávání dětí s SVP. Vyžadování potvrzení standardně stanovené zdravotní diagnózy dětí také lékaři a klinickými pracovníky v ČR by náš zdravotní systém neúměrně zatížilo. Ukrajinské děti se znevýhodněním by v důsledku dlouhých čekacích lhůt neměly přístup do českých škol a lhůty by se protáhly i pro české děti, které čekají na potvrzení některých diagnóz až 6–12 měsíců.

Pracovníci školských poradenských zařízení (zejména speciálně pedagogických center) v poradenském procesu využívají tlumočnicků a tam, kde to není možné, neverbální části diagnostických nástrojů. Pro orientační posouzení vzdělávacích potřeb dítěte společně s odbornými zprávami z Ukrajiny lze tento postup považovat v dané situaci za dostačující. Doporučení bude v těchto případech vydáváno jen na omezenou dobu, po kterou bude pedagogy ve třídě, do které bude dítě zařazeno, průběžně prováděna pedagogická diagnostika, na jejímž základě bude upravován obsah vzdělávání. Před koncem platnosti doporučení bude dítě nově vyšetřeno a případně bude doporučení upraveno. Pro děti se závažným zdravotním znevýhodněním, které se vzdělávaly ve speciálních školách, je vhodné ve vzdělávání v tomto typu škol pokračovat i v ČR.

Rodiny, které přicházejí bez potřebné zdravotní dokumentace svých dětí, většinou opouštěly svůj domov v situaci bezprostředního ohrožení života nebo byly tyto dokumenty zničeny při bombardování. Doporučujeme umožnit, aby rodiče v těchto případech, obdobně jako k potvrzení profesní kvalifikace, napsali čestné prohlášení, že jejich dítěti byla stanovena příslušná diagnóza. Následně by se ve školském poradenském zařízení uplatnil výše uvedený postup.

Žádáme Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, aby podpořilo co nejrychlejší proces zařazování ukrajinských dětí se závažným zdravotním znevýhodněním do vzdělávání. Situace jejich rodin je mnohonásobně ztížena, protože tyto děti vyžadují zvýšenou péči, neustálou pozornost, intenzivní podporu a stabilní prostředí. Jedině postupem popsaným výše bude také zajištěno, že se děti se závažným zdravotním znevýhodněním zařadí do vzdělávání v požadované lhůtě 90 dnů.

Za expertní tým ČOSIV

Klára Šimáčková Laurenčíková

Předsedkyně

Lenka Felcmanová

Místopředsedkyně